

**Näringsdepartementet
103 33 Stockholm****Remiss. Slutbetänkande av Dricksvattenutredningen "En trygg dricksvattenförsörjning - bakgrund, överväganden och förslag (SOU 2016:32)**

Ert dnr N2016/03080/DL

Regionstyrelsen har tagit del av remitterad utredning och förslag till nya åtgärder för allmänt dricksvatten och lämnar följande synpunkter.

Sammanfattande synpunkter

Utredningen har lyckats väl med sitt breda uppdrag att belysa nuläge och utmaningar för den allmänna försörjningen med dricksvatten. Region Gotland välkomnar förslagen som leder till bättre kunskapsunderlag och skydd för dricksvattnet, många är i linje med redan inlett arbete på Gotland.

Särskilda påpekanden

Några punkter som rör kommunernas ansvar väcker frågor. Synpunkter kring finansiering och landbygdsansvar hänger också samman med den egna situationen. På Gotland bor cirka 45 procent av befolkningen utanför tätorter, regionen har ett trettiotal täkter för allmänt dricksvatten över hela ön. Ändå kommer närmare fyrtio procent av hushållen även framöver att få ta eget ansvar för sin dricksvattenförsörjning, enligt planen för VA-utbyggnad.

Utökat ansvar för kommunerna att ansöka om vattenskyddsområden, VSO

Vi ser med viss oro på kraven på nya vattenskyddsområden och samtidig uppdatering av de gamla. Tidplanen förutsätter att processen för vattendomar, som idag tar minst 5 år och ligger utanför kommunernas rådighet, inte fördröjer VSO-processen. Vidare finns begränsat med tillgänglig utomstående expertis. För en liten region med många vattentäckter finns bara möjlighet att samtidigt hålla igång ett begränsat antal ansökningsprocesser. För att kunna leverera ansökningar om VSO enligt tidplan blir kommunerna beroende av att omgivande myndigheter bidrar med underlag och till smidiga processer.

Utökat statligt ansvar att bereda och besluta om vattenskyddsområden, VSO

Statliga myndigheter med olika sektorsansvar kan ge värdefullt stöd till kommuner och regioner som har uppdraget att föreslå och förankra geografiska gränser för VSO. Relevanta och specifika faktaunderlag för att

föreslå rätt nivå på skyddsåtgärder inom respektive område skulle vara betydelsefullt för snabbhet och transparens i processerna med vattenskyddet. Det förutsätter statliga resurser att leverera underlag i tid för att kommunerna ska kunna hålla sina tidsplaner för VSO. Med de förutsättningarna uppfyllda ser Region Gotland ser positivt på att utredningen föreslår bredare statligt ansvar. Samtidigt som dricksvattnet är vårt viktigaste livsmedel och skyddet av det prioriteras högt, så är det också av största vikt för trovärdighet och acceptans i vattenskyddsarbetet att kunna motivera de skyddsåtgärder som föreslås och att inte ställa krav på onödiga begränsningar för berörda verksamheter.

Processen för vattenskyddsområden, VSO

Region Gotland och länsstyrelsen i Gotlands län har redan ett utvecklat samarbete i processerna för vattenplanering och nya VSO, vilket kan vara modell även för andra regioner.

Fokus på krisberedskap

Region Gotland påpekar behov av fortsatt statligt ansvar hos Livsmedelsverket för krisberedskapssamordning av dricksvattenfrågor och VAKA. Det blir svårt att likvärdigt fördela ut motsvarande ansvar bland huvudmän för allmänt dricksvatten. Region Gotland anser att VAKA är en mycket viktig expert- och förstärkningsresurs till kommunerna vid dricksvattenkriser. Tillgången till nationell statlig expertis är i detta sammanhang mycket väsentlig. Samtidigt finns redan dricksvattenfrågan högt på krisberedskapsagendan på Gotland, genom vår utsatta dricksvattensituation.

Utöver VAKA är redan Livsmedelsverket en aktiv stödfunktion till kommunerna genom metodutveckling, handböcker, utbildningsinsatser och övningsverksamhet. Vi anser att Livsmedelsverkets stöd starkt har bidragit till en höjd krisberedskap inom dricksvattensektorn.

Finansieringsfrågor

Risken för att intrångsersättningar kan följa av inrättandet av VSO ger oro för hur vattenkollektiv ska kunna finansiera ersättning för intrång. Vi ser behov av att praxis för ersättningsfrågor utvecklas snarast, bland annat för att inte ersättningstvister ska ta personella resurser i anspråk under lång tid.

Finansiering av utbyggnad

Förutom behovet av reinvesteringar finns ofta problem för huvudman att kunna finansiera utbyggnad på ett sätt som ger rimlig kostnadsfördelning inom VA kollektivet, vi hade gärna sett att utredningen också belyst detta.

Finansiering genom avgifter

Region Gotland påpekar också ur ett likabehandlingsperspektiv vikten av att allmänt dricksvatten finansieras fullt ut genom avgifter. Det ska varken direkt eller indirekt t ex genom ökat behov av kommunala utredningar, belasta de kommunala skattekollektiven. Alla hushåll behöver ordna sin tillgång till dricksvatten, men en del får göra detta helt på egen bekostnad. Ur ett regionalt perspektiv blir det mycket tydligt att det är de som kommer åt att nyttja en allmän vattentjänst som också ska stå för vad den tjänsten kostar.

Landsbygd – hushåll och företag utan allmänt dricksvatten

Utredningens förslag riskerar att bidra till ytterligare fokus på insatser för städernas befolkning. Vi anser att dricksvattenförsörjningen för växande tätorter måste lösas utan att hushåll och verksamheter utanför allmänna anslutningar får sämre möjligheter att tillgodose sitt vattenbehov när till exempel avledning av vatten sker från deras geografiska närområde som råvatten till tätorter. Vi anser att fokus måste läggas på skydd av vattentäkter där risken är störst och en större mängd personer nyttjar vattentäkten. Det är också oerhört viktigt att skyddet utformas så att det inte hindrar ett fortsatt livskraftigt jordbruk

Visby, dag som ovan

Regionstyrelsen

Björn Jansson
Regionstyrelsens ordförande

Peter Lindvall
regiondirektör